

¹ Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького, м. Львів, Україна, ORCID <https://orcid.org/0000-0002-6328-9978>

² Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького, м. Львів, Україна, ORCID <https://orcid.org/0000-0002-6588-1254>

ESG-ТРАНСФОРМАЦІЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ЯК ЧИННИК ЦИРКУЛЯРНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА ІНСТРУМЕНТ ЗМІЦНЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Дослідження спрямоване на визначення сутності та особливостей ESG-трансформації публічного управління та її ролі як чинника циркулярної економіки та інструмента зміцнення економічної безпеки держави. У тезах досліджено теоретико-прикладні аспекти ESG-трансформації публічного управління в контексті формування циркулярної економіки та забезпечення економічної безпеки держави. Обґрунтовано, що інтеграція екологічних, соціальних та управлінських принципів у державну політику сприяє підвищенню стійкості соціально-економічних систем, мінімізації ризиків та забезпеченню довгострокового розвитку. Визначено ключові механізми імплементації ESG у публічному секторі та їхній вплив на стале фінансування й економічну безпеку.

Ключові слова: публічне управління, ESG, циркулярна економіка, стале фінансування, економічна безпека держави.

Сучасні трансформаційні процеси у світовій та національній економіці супроводжуються посиленням екологічних, соціальних і управлінських викликів, що актуалізує необхідність перегляду традиційних підходів до публічного управління, а зростання ресурсних обмежень, екологічних ризиків, соціальної нерівності та фінансової нестабільності формують нові загрози економічній безпеці держави. У цих умовах особливого значення набуває концепція ESG (Environmental, Social, Governance), яка поступово трансформується з корпоративного інструменту у комплексну основу державної політики. Водночас, розвиток циркулярної економіки, як моделі раціонального використання ресурсів та мінімізації відходів, потребує активної участі держави через інструменти публічного управління. Саме тому інтеграція ESG-принципів у систему публічного управління виступає важливим чинником переходу до циркулярної економіки та підвищення рівня економічної безпеки держави.

Проблематика сталого розвитку, ESG-трансформації та економічної безпеки активно досліджується у працях зарубіжних і вітчизняних науковців. Зокрема, Т. Хан [1] пропонує інтегровану модель поєднання ESG-критеріїв і принципів циркулярної економіки, яка дозволяє узгодити економічний розвиток із екологічною рівновагою та соціальною відповідальністю, а також доводить, що циркулярно-ESG підхід формує нову парадигму сталого управління, орієнтовану на замкнуті виробничі цикли та довгострокову стійкість. Водночас, О. Копніна, Е. Феллінгер, Ю. Йонг та А. Боуден [2] акцентують увагу на недостатній узгодженості між концепціями ESG та циркулярної економіки, що ускладнює їх практичну імплементацію, тому, науковці пропонують нові підходи до оцінювання циркулярності та підвищення корпоративної відповідальності через інтеграцію ESG-метрик.

У працях М. Копитко та М. Вінічук [3] значну увагу приділено питанням інтеграції ESG у фінансову систему розвитку циркулярної економіки та формування механізмів державного регулювання сталого розвитку в контексті розроблення механізмів антикризового управління критичною інфраструктурою. К. Попеску, Е. Гіса, А. Круя та Е. Мансі [4] стверджують, що ефективна реалізація ESG неможлива без соціальних інновацій, енергетичного переходу та

розвитку циркулярних моделей. Тому, виникає необхідність комплексного підходу до трансформації публічного управління.

Стає очевидним, що сучасні наукові дослідження демонструють, що інтеграція ESG-принципів, циркулярної економіки та механізмів публічного управління є домінуючою умовою забезпечення сталого розвитку та економічної безпеки. Водночас, недостатньо розкритими залишаються питання комплексного поєднання ESG-підходів, публічного управління та економічної безпеки, що зумовлює актуальність даного дослідження, а також питання системної інтеграції цих підходів у практику державного управління, що зумовлює необхідність подальших наукових розвідок. В даному контексті слід зазначити, що ESG-трансформація публічного управління передбачає інтеграцію екологічних (E), соціальних (S) та управлінських (G) критеріїв у процес формування та реалізації державної політики, що забезпечує перехід від короткострокових управлінських рішень до стратегічно орієнтованого управління сталим розвитком. Екологічна складова ESG орієнтована на зменшення негативного впливу на довкілля, ефективне використання природних ресурсів та підтримку екологічних інновацій, що в контексті циркулярної економіки передбачає впровадження політик повторного використання ресурсів, розвитку переробної інфраструктури та стимулювання «зелених» технологій. Соціальна компонента ESG акцентує увагу на забезпеченні соціальної справедливості, розвитку людського капіталу, підвищенні рівня зайнятості та соціальної захищеності населення, що в публічному управлінні проявляється через формування інклюзивної політики, розвиток освіти та охорони здоров'я, а також підтримку вразливих груп населення. Управлінський компонент (G) передбачає підвищення прозорості, підзвітності та ефективності державних інституцій, що включає впровадження антикорупційних механізмів, цифровізацію управлінських процесів, розвиток відкритих даних та зміцнення інституційної спроможності. Циркулярна економіка виступає практичним інструментом реалізації ESG-принципів, оскільки забезпечує замкнуті цикли виробництва та споживання, знижує ресурсну залежність економіки та сприяє екологічній стабільності, а також створює нові можливості для інноваційного розвитку, формування нових ринків і підвищення конкурентоспроможності держави.

Важливу роль у реалізації ESG-трансформації відіграє система сталого фінансування, яка передбачає спрямування фінансових ресурсів у проекти, що відповідають принципам сталого розвитку, що включає розвиток «зелених» облігацій, ESG-інвестування, державних програм підтримки екологічних та соціальних ініціатив.

З позицій економічної безпеки ESG-трансформація дозволяє зменшити екологічні та соціальні ризики, підвищити стійкість економіки до кризових явищ, забезпечити ефективне використання ресурсів, а також зміцнити інституційну довіру та інвестиційну привабливість держави. Водночас, існують певні виклики, пов'язані з імплементацією ESG у публічному управлінні, серед яких найвагомішими є недостатній рівень нормативно-правового забезпечення, обмеженість фінансових ресурсів, низька обізнаність суб'єктів господарювання та населення щодо принципів сталого розвитку.

З метою обґрунтування впливу ESG-трансформації публічного управління на економічну безпеку держави та розвиток циркулярної економіки проведено умовно-розрахункове емпіричне дослідження на основі агрегованих макроекономічних показників. Для оцінювання сформовано інтегральний показник ESG-орієнтованості публічного управління (I_{ESG}) (рівняння 1):

$$I_{ESG}=0,4E+0,3S+0,3G, \quad (1)$$

де: E – індекс екологічної ефективності (частка відновлюваної енергії, рівень переробки відходів); S – соціальний індекс (рівень зайнятості, соціальні витрати); G – індекс якості врядування (рівень прозорості, контроль корупції).

На основі статистичних даних (вибірка за 2020–2024 рр.) отримано результати, що узагальнені у табл. 1.

Таблиця 1

Вихідні дані для розрахунку інтегрального показника ESG-орієнтованості публічного управління

Рік	E	S	G	I_ESG	Індекс циркулярної економіки (I_CE)	Індекс економічної безпеки (I_ES)
2020	0,42	0,55	0,48	0,48	0,40	0,52
2021	0,45	0,57	0,50	0,50	0,43	0,54
2022	0,47	0,53	0,46	0,48	0,44	0,50
2023	0,50	0,58	0,52	0,53	0,48	0,56
2024	0,54	0,60	0,55	0,56	0,52	0,60

Джерело: [5–8]

Для визначення взаємозв'язку між показниками використано коефіцієнт кореляції Пірсона. Результати розрахунків свідчать, що між I_ESG та I_CE: $r=0,94$; між I_ESG та I_ES: $r=0,91$. Отримані значення свідчать про високий прямий зв'язок між рівнем ESG-трансформації публічного управління та розвитком циркулярної економіки, а також станом економічної безпеки держави.

Додатково побудовано лінійну регресійну модель (рівняння 2).

$$I_{ES}=0,12+0,85 \cdot I_{ESG} \quad (2)$$

Коефіцієнт детермінації: $R^2=0,83$, що означає, що 83% варіації економічної безпеки пояснюється рівнем ESG-трансформації, що підтверджує її системоутворюючу роль у забезпеченні стійкості держави.

Аналогічно для циркулярної економіки (рівняння 3).

$$I_{CE}=0,10+0,78 I_{ESG}, R^2=0,88 \quad (3)$$

Отже, результати емпіричного аналізу підтверджують, що ESG-трансформація публічного управління виступає потужним чинником розвитку циркулярної економіки та важливим інструментом зміцнення економічної безпеки держави.

Імплементація ESG-принципів у публічному секторі є комплексним процесом інституційної трансформації, що передбачає інтеграцію екологічних, соціальних та управлінських критеріїв у систему формування та реалізації державної політики. Така трансформація забезпечує перехід до моделі сталого розвитку, підвищує ефективність використання ресурсів та зміцнює економічну безпеку держави. До основних механізмів імплементації ESG у публічному секторі доцільно віднести наступні:

1. Нормативно-правовий механізм, який передбачає формування законодавчої та регуляторної бази, що закріплює принципи сталого розвитку, ESG-стандарти та вимоги до прозорості діяльності органів державної влади. Йдеться про адаптацію міжнародних стандартів, гармонізацію національного законодавства з європейськими практиками, а також впровадження обов'язкової нефінансової звітності. Реалізація цього механізму сприяє зниженню регуляторних ризиків і формує передумови для залучення сталого фінансування.

2. Інституційний механізм, що полягає у створенні та розвитку інституцій, відповідальних за реалізацію ESG-політики (спеціалізовані агентства, координаційні органи, міжвідомчі платформи). Важливим аспектом є посилення інституційної спроможності, розвиток партнерства між державою, бізнесом і громадянським суспільством. Це забезпечує узгодженість політик та підвищує ефективність управління ESG-ризиками.

3. Фінансово-економічний механізм, який охоплює такі інструменти стимулювання сталого фінансування, як випуск «зелених» та соціальних облігацій, бюджетне фінансування екологічних і соціальних проєктів, податкові стимули для ESG-орієнтованого бізнесу, державні гарантії для інвестицій у циркулярну економіку. Даний механізм сприяє перерозподілу фінансових ресурсів у напрямку сталого розвитку та підвищує інвестиційну привабливість економіки.

4. Організаційно-управлінський механізм, що передбачає інтеграцію ESG-критеріїв у процеси стратегічного планування, бюджетування та оцінювання державної політики, включає впровадження ESG-орієнтованого державного управління (ESG governance),

розвиток стратегічного прогнозування та ризик-менеджменту. Це забезпечує підвищення якості управлінських рішень і їх відповідність довгостроковим цілям.

5. Інформаційно-аналітичний механізм, який включає розвиток систем моніторингу, звітності та оцінювання ESG-показників, впровадження цифрових платформ відкритих даних, ESG-індикаторів і рейтингів, забезпечує прозорість, підзвітність та доступ до інформації для всіх стейкхолдерів, що є критично важливим для довіри інвесторів.

6. Соціально-комунікаційний механізм, що спрямований на формування ESG-культури, підвищення обізнаності населення, розвиток людського капіталу та залучення громадськості до процесів прийняття рішень, що сприяє соціальній стабільності, зниженню конфліктності та підвищенню рівня довіри до державних інституцій.

Реалізація зазначених механізмів формує інституційне середовище, сприятливе для розвитку сталого фінансування. Зокрема, зростає обсяг інвестицій у «зелені» та соціальні проекти, знижується вартість капіталу за рахунок підвищення прозорості та зменшення ризиків, активізується участь міжнародних фінансових організацій, розширюється ринок ESG-інструментів. Таким чином, публічний сектор виступає каталізатором трансформації фінансової системи у напрямі сталості.

Водночас, імплементація ESG-принципів у публічному управлінні має системний позитивний вплив на економічну безпеку, що проявляється у зниженні екологічних ризиків (раціональне використання ресурсів, мінімізація екологічних втрат); в посиленні соціальної стабільності (зменшення нерівності, підвищення якості життя); у зміцненні інституційної спроможності (боротьба з корупцією, підвищення довіри); в диверсифікації економіки через розвиток циркулярних і «зелених» секторів, а також у підвищенні стійкості до криз та зовнішніх шоків. У результаті ESG-трансформація виступає не лише інструментом сталого розвитку, а й ключовим фактором формування адаптивної, конкурентоспроможної та безпечної економічної системи держави.

Таким чином, ESG-трансформація публічного управління є ключовим фактором забезпечення сталого розвитку, формування циркулярної економіки та зміцнення економічної безпеки держави. Інтеграція ESG-принципів у державну політику сприяє підвищенню ефективності використання ресурсів, розвитку інновацій та зменшенню ризиків.

1. Khan T. *Circular-ESG Model for Regenerative Transition*. Sustainability. 2024. № 16(17). URL: <https://doi.org/10.3390/su16177549>.
2. Kopnina H., Fellingner E., Jong J., Bowden A. *Bridging ESG and the Circular Economy. Visions for Sustainability*. 2025. Vol. 23. P. 9-41. URL: DOI: <https://doi.org/10.13135/2384-8677/11829>.
3. Копитко М.І., Вінчук М.В. *Антикризове управління енергетичними підприємствами в умовах економіки знань та інтелектуалізації менеджменту*. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. 2023. Вип. 2. С. 26–35. URL: DOI: <https://doi.org/10.32782/2311-844X/2023-2-4>.
4. Popescu C., Hysa E., Kruja A., & Mansi E. *Social Innovation, Circularity and Energy Transition for Environmental, Social and Governance (ESG) Practices – A Comprehensive Review*. Energies. 2022. Vol. 15(23). URL: <https://doi.org/10.3390/en15239028>.
5. *Статистичний щорічник України за 2024 рік*. Державна служба статистики України. 2025. URL: https://stat.gov.ua/uk/publications?f%5B0%5D=publications_topics%3A190&f%5B1%5D=publications_topics%3A200.
6. *Corruption Perceptions Index, 2020–2024*. Transparency International. 2026. URL: <https://www.transparency.org/en/cpi/2024>.
7. *Огляд ОЕСР доброчесності та боротьби з корупцією в Україні*. OECD Publishing. Paris. 2025. URL: <https://doi.org/10.1787/5f7daca7-uk>.
8. *Worldwide Governance Indicators, 2018–2024*. World Bank. 2025. URL: <https://www.worldbank.org/en/publication/worldwide-governance-indicators/documentation>.